

РЕШЕНИЕ

№ 38090

гр. София, 02.10.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 23 състав, в
публично заседание на 22.06.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Антоанета Аргирова

при участието на секретаря Емилия Митова, като разгледа дело номер **5282** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), вр. чл. 9, ал.2 от Наредбата за условията и реда за предоставяне и изплащане на средства от държавния бюджет за компенсиране на разходите, извършени от родителите за отглеждането и обучението на децата, които не са приети в държавни или общински детски градини или училища поради липса на свободни места (Наредбата за компенсиране на разходите).

Образувано е по жалба от С. О. Г., като родител на малолетното дете Б. С. Г., род. на 29.08.2023 г. против Заповед №РСЦ26-РД09-91/03.04.2026 година на кмета на Район “С.”-СО, с която е постановен отказ за компенсиране на разходите по искане №РСЦ25-КМ01-91/17.02.2026 г.

Наведеното основание за оспорване е за противоречие с приложимите материалноправни разпоредби – чл.146, т.4 от АПК. Неговото осъществяване е аргументирано с довод, че в Наредбата не е предвидено като пречка обстоятелството детето да е записано в друга форма на отглеждане, когато не му е било осигурено място в общинска ясла.

В съдебно заседание пред административен съд С.- град. жалбоподателят не се явява и не се представлява, но изпраща писмено становище по съществото на спора. В него излага доводи, че отказът противоречи на влязлото в сила Решение № 13672 от 07.04.2026 г. по адм. д. № 311/2026 г.

на АССГ, постановено между същите страни. Твърди, че не бил извършен анализ на дейността, която фактически извършва „Човечета“ ЕООД, на естеството на предоставяната услуга, реално извършени ли са разходи и дали са представени всички документи по чл. 5 от Наредбата. Вместо това бил направен формален извод без доказателствена обосновка. Не било изяснено и дали изискването за регистрация изобщо произтича пряко от Наредбата. Административният орган достигнал до извод за отказ, обосновавайки се именно със статута на заведението, без подобно изискване да било изрично установено в нормативния акт, като по този начин органът фактически въвел ново материалноправно условие, което не произтичало от закона. Организационно-правната форма (включително регистрацията като търговско дружество) не определяла сама по себе си характера на дейността и не можело да бъде използвана като самостоятелно основание за отказ, освен ако законът изрично не предвиждал това. Заявява искане за присъждане на разноски и прави възражение за прекомерност.

Ответникът кмет на Район „С.“-СО, чрез процесуалния си представител – юрк. Н. оспорва жалбата и моли за отхвърлянето ѝ. В писмения отговор по жалбата, инкорпориран в съпроводителното писмо по изпращане на преписката на съда се излагат съображения за неоснователност на жалбата. Конкретно материалната законосъобразност на оспорения акт се аргументира с обстоятелството, че „Човечета“ ЕООД осъществява дейност като детски център, което не било достатъчно за възникването на право на компенсация, доколкото законодателят изрично е ограничил приложното поле на компенсационния механизъм само до регистрирани частни детски ясли и частни детски градини с яслени групи или физически лица. При липса на която и да било от нормативно установените материалноправни предпоставки за предоставяне на компенсация, административният орган действал при условията на обвързана компетентност и не разполагал с оперативна самостоятелност да предостави компенсация извън изрично предвидените в Наредбата хипотези.

Административен съд София- град, след като обсъди релевираните с жалбата основания, прецени доказателствата по преписката и служебно на основание чл.168, ал.1, вр.чл.146 от АПК провери изцяло законосъобразността на акта, намира следното от фактическа и правна страна:

Преценката за допустимост на жалбата е осъществена с постановеното по делото Определение № 20733 от 26.05.2026 г. година за насрочване на делото и не е налице изменение на обстоятелствата, което да налага повтарянето ѝ от съда.

При разглеждането ѝ по същество, съдът намира за установено от фактическа страна следното:

Видно от Удостоверение за раждане № [ЕГН]/08.09.2023 г. на длъжностното лице по гражданско състояние в СО- Район „С.“, жалбоподателят С. О. Г. е баща на малолетното дете Б. С. Г., род. на 29.03.2023 г.

Не е спорно между страните по делото, че детето Б. С. Г. не е класирано в общинско детско заведение на територията на Столична община, Район „С.“ за учебната 2025 г. – 2026 г.

Административното производство е образувано по депозирано „искане във връзка с чл.8, ал.1 и чл.5/чл.8, ал.1 и чл.6 на ПМС №206 от 2023 г.“, заведено с вх. №РСЦ25-КМ01-91 от дата 17.02.2026 г. от С. О. Г. до Столична община през ИСОДЗ (Модул компенсации) за изплащане на компенсации за извършените разходи за обучението и отглеждането на малолетното му дете Б. С. Г. за периода от 01.01.2026 г. - 28.02.2026г. на учебната 2025 г. – 2026 г. (л.11 по делото). В него е посочено, че се подава във връзка със заявление със същия вх. номер но без посочена дата на подаването му. В искането изрично е посочено, че се търси изплащането на компенсации за извършените „разходи за заплащане на възнаграждения по договори за отглеждане, възпитание и обучение, сключени с физически лица (Човечетата ЕООД).“ Към искането са приложени платежни документи, удостоверяващи направени плащания към Детски център „Човечета“ за месеците януари и февруари 2026 г. (л.12-15), както и договор за почасово гледане на дете в Детски Център, сключен между . В. Д., майка на Б. С. Г., и „Човечета“ ЕООД на 01.10.2025 г.

Страните не спорят, че искането е разгледано от назначената със Заповед № РСЦ26-РД09-64/09.03.2026 г. на кмета на район „С.“, СО комисия в проведеното на 10.03.2026 г. заседание. С. разглеждането му е издадена оспорената по делото Заповед №РСЦ26-РД09- 91/03.04.2026 г. на временно изпълняващия длъжността кмет на район „С.“- СО, с която е постановен отказ за компенсиране на разходите за отглеждане и обучение на детето Б. С. Г.. Изложените фактически и правни съображения за упражненото правомощие са, че не е изпълнено едно от задължителните условия по чл.4, ал.2, т.1 от Наредбата, тъй като посещеният от детето детски център „Човечета“ ЕООД, не е регистриран като частна детска ясла или частна детска градина с яслени групи.

При тези фактически установявания съдът обуславя следните правни изводи:

Преценката за допустимост на жалбата е осъществена с постановеното по делото Определение №20733826.05.26 г. за насрочването в открито съдебно заседание и не е налице изменение на обстоятелствата, което да налага повтарянето ѝ от съда.

Разгледана по същество, жалбата е основателна.

Оспорената заповед е издадена от компетентен орган. Компетентността на кмета на Района е по делегация от кмета на СО, съгласно негова Заповед № СОА24-РД09-455/05.01.2024 г., издадена на основание чл.44, ал.1, т.1, т.8, т.9 и ал.2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА) във връзка със задълженията, възложени на общините с Наредбата за компенсиране на разходите. В съответствие с формираната трайна съдебна практика на Върховния административен съд, така осъществената делегация на правомощия от кмета на общината на кмета на района е допустима. В чл.44, ал.1, т.9 ЗМСМА е предвидена законова възможност за кмета на общината да възлага свои функции на кметове на райони. Тази законова възможност за делегиране на правомощията на кмета на общината, включително и тези по Наредбата за компенсиране на разходите за отказ за изплащане на средства не е ограничена от специален закон, който да е равен по степен на ЗМСМА.

Във връзка със спазването на установената форма, на административнопроизводствените правила и съответствието с материалноправните норми, съдът предварително излага следното:

Приложима към подаденото заявление е Наредбата за условията и реда за предоставяне и изплащане на средства от държавния бюджет за компенсиране на разходите, извършени от родителите за отглеждането и обучението на децата, които не са приети в държавни или общински детски градини или училища поради липса на свободни места (Приета с ПМС № 206 от 23.10.2023 г., обн., ДВ, бр. 90 от 27.10.2023 г., в сила от 27.10.2023 г.).

Предходно издадената Наредба за условията и реда за предоставяне и изплащане на средства от държавния бюджет за компенсиране на разходите, извършени от родителите за отглеждането и обучението на децата, които не са приети в държавни или общински детски градини или училища поради липса на свободни места (Приета с ПМС № 76 от 5.03.2021 г., обн., ДВ, бр. 20 от 9.03.2021 г., изм. и доп., бр. 79 от 21.09.2021 г., в сила от учебната 2021 – 2022 г.) следва да се счита за отменена в съответствие с правилото, че по-новият закон отменя по-стария закон. В случая с по-новия нормативен от същата степен- наредба се отменя мълчаливо по-старата, тъй като и двата нормативни акта регулират едни и същи обществени отношения.

За разлика от статара наредба, която в чл.4, ал.2 определя като допустими разходите, които родителите, отговарящи на условията по чл.3, са направили за заплащане на такса по договори за отглеждане и обучение, сключени с лица, регистрирани като търговци, или с юридически лица с нестопанска цел, предоставящи организирани услуги за деца, сега действащата (вкл. и към

момента на подаване на процесното заявление и издаване на оспорения акт по него) наредба изключва тези видове разходи.

Съгласно чл. 24, ал. 1-4 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), детската градина е институция в системата на предучилищното и училищното образование, в която се отглеждат, възпитават, социализират и обучават деца от тригодишна възраст до постъпването им в I клас в съответствие с държавния образователен стандарт за предучилищното образование. При условията и по реда на този закон в детската градина може да се приемат за отглеждане, възпитание, социализация и обучение и деца на двегодишна възраст. В детската градина може да се разкриват яслени групи за отглеждане на деца от 10-месечна до тригодишна възраст.

Детските градини са общински или частни, а по изключение-и държавни, съгл. чл. 35, ал. 1 и ал. 2 ЗПУО.

Съгласно чл. 40, ал. 2 от ЗПУО, частните детски градини и училища осъществяват дейността си след вписване в регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование при условията и по реда на този закон. Разпоредбата на чл. 345, ал. 1, т. 3 от ЗПУО предвижда, че „в Министерството на образованието и науката се създава и води публичен регистър на институциите в системата на предучилищното и училищното образование, в който се вписват частните детски градини и училища – въз основа на разрешението за вписване, промени, заличаване и отписване, издадено от министъра на образованието и науката. Анализът на нормите чл. 40, ал. 2 и чл. 345, ал. 1, т. 3 ЗПУО налага следните два извода: 1. създаването на детски градини- частни или общински е подчинено на лицензионен (разрешителен), а не на регистрационен режим и 2. вписването в регистъра по чл. 345, ал. 1 ЗПУО има конститутивно, а не оповестително действие-поражда правото за упражняване на дейността.

Жалбоподателят не твърди детски център „Човечета“ ЕООД да е вписан в посочения регистър по чл. 345 от ЗПУО. Не се установява вписване и от служебно извършената от съда справка в Регистъра, поддържан от МОН, който е публично достъпен на сайта на МОН mon.bg. Жалбоподателят не твърди, а и от представените по делото доказателства не се установява и детският център да съответства на изискванията Наредба № 26/18.11.2008 г. за устройството и дейността на детските ясли и детските кухни и здравните изисквания към тях, издадена на основание законовата делегация на чл. 118, ал. 4 от Закона за здравето (ЗЗ).

Съгласно чл. 1, ал. 1, чл. 2, ал. 1 и чл. 9 от Наредба № 26/18.11.2008 г., детските ясли и детските

кухни могат да се създават от общините, от физически и юридически лица. Детските ясли са организационно обособени структури, в които екип от медицински и други специалисти осъществява отглеждане чрез грижа за опазване и укрепване на здравето, възпитание и обучение на деца от тримесечна до тригодишна възраст. В детската ясла задължително работят следните специалисти: медицинска сестра, акушерка, лекарски асистент или фелдшер, педагог, детегледачка. Посочената наредба подробно регламентира и всички останали изисквания към устройството и към дейността на детските ясли.

Важно е обаче да се акцентира и върху обстоятелството, че в действащата нормативна уредба не съществува дефиниция за „частна самостоятелна ясла“, нито създаването на такава е подчинено на разрешителен режим (за разлика от детските градини- частни или общински; с или без яслени групи). Ако има някакъв режим, той е регистрационен, като частните детски ясли на територията на СО се регистрират в Регистъра на обектите с обществено предназначение на СРЗИ, общодостъпен на <https://srzi.bg/bg/registri>.

Най-сетне съдът сочи, че самият Детски център „Човечетата“ в случая не обявява в наименованието си, че е частна детска градина с яслени групи или самостоятелна частна детска ясла, поради което не е необходимо да спазва лицензионния режим за детските градини и изискванията на Наредба № 26/18.11.2008 г. към устройството и дейността на детските ясли.

Съгласно чл. 119, ал. 5 - ал. 8 (нови-ДВ, бр. 66 от 2023 г., в сила от 1.01.2023 г.) от ЗЗ:

- Държавата предоставя средства на родителите за компенсиране на разходите, пряко свързани с отглеждане, възпитание и обучение на деца от тримесечна възраст до 1 септември в годината, в която навършват тригодишна възраст, които: 1. не са приети поради липса на места в общински детски ясли и яслени групи в общински и държавни детски градини, за които детето е кандидатствало, и 2. не е предложено от общината по местоживееене на детето друго равностойно място в общинска детска ясла или яслена група в общинска детска градина

-Месечният размер на средствата по ал. 5 за едно дете не може да надвишава средния месечен размер на средствата от държавния бюджет за издръжката на дете в предучилищното образование в общинските и държавните детски градини и училища за съответната календарна година, който се определя със заповед на министъра на образованието и науката.

-Средствата по ал. 5 се изплащат на родителя в размер на действително извършените разходи за отглеждане и обучение за всеки месец, но не повече от размера по ал. 6. Средствата се изплащат до приемането на детето в общинска ясла или в яслена група в общинска или държавна детска

градина.

Условията и редът за предоставяне и изплащане на средствата по ал. 5 се определят с наредба на Министерския съвет - ал. 8.

Разпоредбите на чл. 283, ал. 12- ал. 15 (нови— ДВ, бр. 82 от 2020 г., в сила от 1.01.2021 г) от ЗПУО са аналогични, но с ограничението, че се отнасят за деца от тригодишна възраст до постъпването им в I клас.

Съгласно чл. 3, ал. 1 от същата наредба, родителите имат право да получат средства за компенсиране на разходите си, пряко свързани с отглеждане, възпитание и обучение на децата си, ако едновременно са изпълнени следните условия: 1. детето е кандидатствало за прием в общинска детска ясла или яслена група на общинска или държавна детска градина, в чийто прилежащ район се намира настоящият адрес на детето, по ред, определен от съответната община, и същото не е прието поради липса на свободни места; 2. детето не е записано в общинска детска ясла или в яслена група на общинска или държавна детска градина; 3. общината по настоящия адрес на детето не е предложила на родителите друго място в общинска детска ясла или яслена група в общинска детска градина поради липса на свободни места във всички общински детски ясли и общински детски градини в прилежащия район; 4. родителите не получават подпомагане от държавния бюджет с изключение на месечни помощи за отглеждане на дете по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца или подпомагане за сметка на оперативни програми за същите дейности на друго основание за периода, за който се изплащат средства за компенсиране на разходите, пряко свързани с отглеждане, възпитание и обучение, по реда на тази наредба; 5. за отглеждане на детето не се ползва отпуск по чл. 164, ал. 1 от Кодекса на труда за отглеждане на дете до навършване на 2-годишната му възраст.

Съгласно чл. 4, ал. 1 от Наредбата, на компенсиране със средства от държавния бюджет подлежат направените от родителите по чл. 3 разходи, пряко свързани с отглеждане, възпитание и обучение на децата им, ако са допустими.

Допустимите разходи са определени в ал. 2 от същата: 1. разходи за заплащане на такси по договори за отглеждане, възпитание и обучение, сключени с частна детска ясла или с частна детска градина с яслена група; 2. разходи за заплащане на възнаграждения по договори за отглеждане, възпитание и обучение, сключени с физически лица, но тези физически лица, страна по договорите, следва да отговарят на изискванията на чл. 10, ал. 1 или чл. 11, ал. 1 от Наредба № 26 от 2008 г. за устройството и дейността на

детските ясли и детските кухни и здравните изисквания към тях- ал. 3.

В Наредбата за условията и реда за предоставяне и изплащане на средства от държавния бюджет за компенсиране на разходите, извършени от родителите за отглеждане, възпитание и обучение на децата, които не са приети в общински детски ясли или яслени групи в общински или държавни детски градини поради липса на свободни места от една страна са уредени условията за компенсиране (чл. 3 от същата), а последващо (чл. 4 от същата) и допустимите за компенсиране разходи. В отговор на първото компетентният орган следва да установи правата на лицето, което го е сезирало, респ. когато не са налице условията по чл. 3 от Наредбата за издаде отказ по чл. 7, ал. 4 от същата, който може да се обжалва по реда на АПК. Едва след като извърши тази преценка(по заявлението), органът извършва последващо и преценката по чл. 4, като с акта си по чл. 9, ал. 2 от Наредбата следва да посочи дали има допустими разходи за съответния период или мотивирано отказва изплащането на компенсация за недопустимите разходи. Именно и поради това търсещите установяване и компенсиране на разходите лица, подават отделно и заявление(Приложение към чл. 7, ал. 1 от Наредбата), и искане (Приложение към чл. 10, ал. 1 от Наредбата).

В случая оспорената заповед е издадена в нарушение на установената форма и на административнопоризводствените правила, които са съществени, тъй като от една страна е ограничено надлежното и свободно упражняване на правото на защита на адресата на акта, а от друга се препятства проверката от съда на приложението на материалния закон от административния орган. Налице е неяснота и относно правното основание за издаване на заповедта, дали оспореният отказ е постановен на основание чл. 7, ал. 4 или на основание чл. 9, ал. 2 от Наредбата. Макар и посочените от органа съображения да са във връзка с чл.4, ал.2, т.1 от Наредбата, което сочи основанието по чл.9, ал.2, в нарушение на чл. 35 АПК, „не са изяснени обстоятелствата доколко тази форма на обучение на децата не попада в приложното поле на ал. 2, т. 2 във вр. с ал. 3 от същата разпоредбата, което е от значение за правилното решаване на случая.“ В този смисъл е Решение № 9682 от 14.10.2025 г. на ВАС по адм. д. № 2684/2025 г., VI о., постановено по оспорване на решение на настоящия съдебен състав при установена аналогична фактическа обстановка по делата.

С оглед на нормативно установеното изискване за мотивиране на акта се налага

изводът, че от органа следва да се изложат конкретни съображения за неговото издаване – както фактически, така и правни. Мотивите на административния акт следва да бъдат относими към материалното право и хипотезата на приложимата правна норма. Изискването за мотивиране на акта дава основание за адекватна защита срещу него и осъществяване на съдебния контрол. Мотивирането на акта означава конкретно посочване на фактическите основания и съпоставянето им с правните основания, от които административният орган черпи правомощието си да го издаде.

Допуснатото съществено нарушение на административно-производствените правила при издаване на оспорения административен акт, изразяващо се в неизясняване на релевантните за случая факти и обстоятелства, още повече предвид създадената неяснота и в сезиращото искане (разходи по договор с физическо лице или с ЮЛ-„Човечетата“ ЕООД) нарушава чл. 35 АПК и изискуемата по смисъла чл. 59, ал. 2, т. 4 АПК мотивираност на акта. Неизясняването на всички релевантни по случая факти е нарушило общите изисквания на чл. 35 и чл. 36 от АПК, задължаващи административният орган да събере и оцени всички относими доказателства и въз основа на тях да изясни фактите и обстоятелствата от значение за случая. Неспазването на административнопроизводствените правила е съществено и води до нарушаване на принципа по чл. 7 от АПК. Доказването в административния процес е дейност по издирване и установяване на правнозначимите факти – тоест на фактите, които биха допринесли за изясняването и правилното решаване на спора. Разпоредбата на чл. 35 от АПК е една от импликациите на принципа за участие за страните, както и за постигане на обективната истина. Нормата на чл. 35 от АПК създава насрещно задължение на административния орган да приеме и разгледа обясненията и възраженията на заинтересованите лица. Тази превантивна защита се намира в пряка връзка с разпоредбите на чл. 34 от АПК и се явява тяхно логическо продължение, както и във връзка с принципа на истинност, установен в разпоредбата на чл. 7 АПК (Решение № 7661 от 20.06.2024 г. на ВАС по адм. д. № 3124/2024 г., VI о.) Съдебният контрол е контрол за законосъобразност на вече извършената административна дейност, поради което съдът не следва да замества административния орган при първоначалното изясняване на фактите и при извършването на дължимата административна преценка, като допълва и/или изменя мотивите на органа.

Осъществените основания по чл.146, т.2 и т.3 от АПК обуславят отмяната на оспорения акт и връщането на преписката за ново произнасяне при спазване на дадените с настоящото решение указания по тълкуването и прилагането на закона.

При този изход на спора и на основание чл.143, ал.1 от АПК правото на разноси е възникнало за жалбоподателя. То е с своевременно упражнено като преди приключване на устните състезания е поискано присъждането им. Доказаните разноси на жалбоподателя са в размер на 5.11 евро (10 лева) заплатена държавна такса и се възлагат върху ответника.

Воден от гореизложеното и на основание чл.172, ал.2, чл.173, ал.2, чл.174, ал.1 и чл.143, ал.1 от АПК, Административен съд София-град, Второ отделение, 23-ти състав

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ Заповед №РСЦ26-РД09-91/03.04.2026 година издадена от кмета на Район "С.-СО.

ИЗПРАЩА преписката на кмета на Район "С.-СО за ново произнасяне в 7-дневен срок от влизане в сила на настоящото съдебно решение по искане с вх. №РСЦ25-КМ01-91/17.02.2026 г. за изплащане на компенсация, при спазване на дадените в мотивите към решението указания по тълкуването и прилагането на закона.

ОСЪЖДА Столичната община да заплати на С. О. Г. с ЕГН [ЕГН] сумата от 5.11 евро (пет евро и единадесет цента), разноси по делото.

Решението може да се обжалва пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

Решението да се съобщи на страните чрез изпращане на преписи от него.

СЪДИЯ: